

Input voor vier consultatievragen wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet

31 maart '26

Erwin Lots, Edith van den Berg, Bianca Kingma, Marlies Kennis, Marleen Beumer, Anneke Buys

In dit document vind je een voorbeeldantwoord op de vier vragen in de internetconsultatie voor het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet. In het kader op de laatste pagina, vind je een korte samenvatting van het wetsvoorstel.

Hoe werkt de internetconsultatie?

Op <https://www.internetconsultatie.nl/reikwijdtejeugdwet/reageren> kun je tot **13 april** reageren op het wetsvoorstel. Dit kun je doen op twee manieren:

- 🎯 **Het beantwoorden van vier vragen die de overheid heeft opgesteld.**
Hieronder vind je de vragen, inclusief onze eigen reactie die je als inspiratie kunt gebruiken.
- 🎯 **Het uploaden van een bijlage.**
Hiermee kun je een diepere argumentatie en uitgebreide feedback toevoegen. [Klik hier](#) voor onze volledige reactie die je hiervoor kunt gebruiken.

1. Welke suggesties heeft u bij het wetsvoorstel?

Onze conclusie na het lezen van het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting: De inwoner wordt hier niet mee geholpen. De situatie voor de professional wordt slechter. Er komt meer bureaucratie en wantrouwen en de kosten zullen stijgen. Wij vinden de wet inhoudelijk niet deugdelijk. De wet zal het omgekeerde effect hebben van de positieve ambitie die we gezamenlijk onderschrijven, en onlangs hebben bekrachtigd met de ondertekening van het [convenant 'Stevige Lokale Teams'](#). Dat is doodzonde.

Onze dringende suggestie: breng dit wetsvoorstel **niet** naar de Kamer. De wet is niet getoetst in de praktijk. Wij voorzien veel ongewenste effecten voor de praktijk: inwoners raken de weg kwijt in de bureaucratie, er wordt verkokerd naar problemen gekeken, het leidt tot hogere kosten en ongewenste bemoeienis en controle. Laten we in plaats daarvan gezamenlijk focussen op een goed alternatief. Doe dat in samenspraak met veldpartners die de ambitie van kwaliteit voor inwoners, realisme en kostenbeheersing onderschrijven. Sturing op kosten kan via macrobudgetten waarbij dure specialistische zorg minder wordt ingezet.

We hebben vier hoofdbezwaren tegen dit wetsvoorstel:

1. Minder tijd en aandacht voor de inwoner door toegenomen bureaucratie

Het wetsvoorstel zorgt ervoor dat de aandacht vooral gaat naar de verplichte processtappen en beschikkingen, waardoor professionals hun tijd meer moeten besteden aan onderhandeling en administratie in plaats van aan directe ondersteuning en samenwerking met inwoners. Er moet gedwongen gewisseld worden van professional als er ondersteuning door het lokale team plaatsvindt. Het wetsvoorstel staat haaks op beroepscode en professionele richtlijnen. Dit alles kost tijd en geld, leidt tot vertraging en verzwakt het

vertrouwen in hulp dichtbij, en zorgt ervoor dat gezinnen hun verhaal meerdere keren moeten doen.

2. De echte oorzaken van problemen worden niet aangepakt

De wetstekst richt zich op jeugdhulp voor het individuele kind, terwijl voor onderliggende oorzaken zoals armoede, ouderproblematiek of prestatiedruk geen oplossingsrichting wordt geboden. Deze symptoombestrijding helpt kinderen niet, en is op de lange termijn vele malen duurder dan een integrale, contextuele aanpak in buurten en wijken. Er staan geen maatregelen tot demedicalisering en normalisering (wat wel wordt beloofd). De gemeente krijgt de opdracht tot samenwerking met andere domeinen, maar geen bevoegdheden daarbij.

3. De wet bakent niet af en zal niet zorgen voor beheersing van de uitgaven

Het wetsvoorstel geeft geen helderheid over de reikwijdte van jeugdhulp: waarvoor is het wel en niet bedoeld. Het verdiept juist de problemen van de huidige wet, in combinatie met het bestuursrecht. Het suggereert dat voor elk probleem een professionele oplossing wordt geboden. Het voegt taken voor gemeenten toe. *De juridisering verhoogt de bureaucratie en daarmee de kosten.* Met dit alles wordt de reikwijdte verruimd in plaats van beperkt.

4. Extra controle in plaats van gezamenlijke verantwoordelijkheid

De nieuwe wet reageert op stijgende kosten met een extra controlelaag, in plaats van jeugdhulpaanbieders en verwijzers landelijk hun verantwoordelijkheid te laten nemen. Als tussenlaag tussen inwoners en aanbieders, komen lokale teams in een controlerende rol. Het plaatst het lokale team en de aanvullende hulp achter elkaar, in plaats van naast elkaar. Eerst komen de algemene voorzieningen, daarna een maatwerkvoorziening. Eerst vindt een indicatieproces plaats, waarna pas aanvullende expertise wordt ingezet. Dit belemmert samenwerking, veroorzaakt vertraging en wantrouwen, en ontnemt professionals de ruimte om directe ondersteuning te bieden.

In de reactie [Vier argumenten tegen het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet](#) lichten we onze bezwaren toe en schetsen wij de contouren van een alternatief.

2. Toerusting en uitvoerbaarheid lokale teams

Het wetsvoorstel kent lokale teams een centrale rol toe bij de toegang tot en toeleiding naar jeugdhulp. In hoeverre zijn gemeenten en lokale teams naar uw oordeel momenteel voldoende toegerust om deze rol te vervullen, welke knelpunten signaleert u en welke randvoorwaarden zijn noodzakelijk om deze taken zorgvuldig, uitvoerbaar en verantwoord te kunnen uitvoeren?

De ontwikkeling van 'stevige lokale teams' is in volle gang. Er worden overal wijkteams ingericht die *community-based* werken. Dit betekent dat zij in gelijkwaardigheid en vertrouwen samen met inwoners en partners in het sociaal domein werken aan een zorgzame samenleving waar we naar elkaar omkijken.

Dat vraagt om lokale teams die sociale netwerken versterken, zelf (jeugd)hulp bieden en waar nodig aanvullende specialistische jeugdhulpexpertise erbij halen - allemaal vanuit nabijheid en contact, en niet vanachter een loket. De lokale professionals kennen de

netwerken, de ontmoetingsplekken en voorzieningen waar mensen leven. Zij hebben er verstand van en dat moet zo blijven. Dat vraagt een passend wettelijk kader dat inwoners en professionals de ruimte biedt om samen te zoeken naar wat nodig is.

Deze wet is daarmee in strijd. Dit wetsvoorstel reduceert lokale teams tot indicatiekantoren, een 'Bureau jeugdzorg 2.0'. De geschiedenis heeft geleerd dat dit niet gewerkt heeft om een veerkrachtige samenleving, betere zorg, of kostenbeheersing te bewerkstelligen. Dit is zwabberbeleid: als de ambitie nog onvoldoende is gerealiseerd teruggaan naar af, in plaats van vasthoudend te kijken hoe het beter kan, lerend van lessen uit het verleden en uit de praktijk.

3. Rechtszekerheid binnen gemeentelijke beleidsruimte

Gemeenten hebben en houden beleids- en uitvoeringsruimte bij de inrichting van jeugdhulp. Op welke manier kan rechtszekerheid worden bevorderd, mede in het licht van ongewenste verschillen die tussen gemeenten kunnen ontstaan?

De focus moet zijn dat voor inwoners en professionals een situatie wordt gecreëerd die de kans vergroot dat de gewenste uitkomsten voor *iedere inwoner* zullen optreden. Het gaat om mensen die hun leven willen leiden op een manier die past bij hun mogelijkheden en dromen en daar zelf over willen en kunnen beschikken. Verschillende gezinnen en groepen inwoners hebben verschillende vraagstukken. Daar moet je bij aansluiten.

Hiervoor is beleidsvrijheid nodig om per gemeente, samen met inwoners, keuzes te maken die passen bij de lokale situatie en omstandigheden. Dan kunnen inwoners in individuele gevallen samen met professionals beslissingen nemen, die aansluiten bij de eigen situatie en wat door hen gedragen kan worden. Het voorschrijven, bureaucratiseren en het daarmee dichttimmeren van de bewust gekozen open norm van de Jeugdwet, staat haaks op de transformatieambitie van diezelfde wet.

Zekerheid ontstaat als je als inwoner iemand treft die goed naar je luistert, die kennis van zaken heeft, transparant is, die samen met jou een plan maakt, en de juiste stappen op het juiste moment zet (net zoals bij de huisarts). En als een inwoner ontevreden is dan kan hij of zij bijvoorbeeld een second opinion aanvragen, net zoals bij de huisarts. De lokale teams hebben, net zoals de huisarts, verwijlsrecht. De huisarts geeft ook geen beschikking om naar de cardioloog te verwijzen.

In lokale teams werken daarom professionals waarvoor professionele en geen bureaucratische kwaliteitseisen gelden. Zij zijn in de uitoefening van hun vak gehouden aan beroepsnormen en richtlijnen, bijvoorbeeld over samenspraak en transparantie naar inwoners. Zij doen supervisie en intervisie om te reflecteren op hun eigen handelen. Daarin zijn waarborgen te vinden voor de zorgvuldigheid richting inwoners en daarop zijn zij aanspreekbaar. Neem dat serieus en versterk dat, in plaats van als wetgever verregaand in te grijpen in de professionele praktijk. Dit gebeurt in de somatische zorg evenmin.

Dit wetsvoorstel versterkt de versnippering in de huidige wijze waarop inwoners hun beklag kunnen doen. Als ze niet tevreden zijn, zijn er heel veel verschillende loketten ingericht en wordt er vervolgens van hot naar her verwezen, zeker als het gaat om ingrijpende zaken als een uithuisplaatsing. Dat proces is niet laagdrempelig en vriendelijk ingericht, omdat landelijke regelgeving versnipperd is. En het is eigenlijk alleen toegankelijk voor mensen die daarin de weg (toch wel) weten te vinden. Het vergroten van de rechtszekerheid door een

waarborg te geven op een beschikking op aard en omvang, doet geen recht aan de vragen die er bij ouders en jongeren kunnen leven als ze niet tevreden zijn over de zorg. Echte rechtszekerheid creëren we door eenvoud en transparantie te creëren in hoe we ingaan op klachten van inwoners.

De 'bottomline' voor de wetgever is de vraag: creëer je een wettelijk kader dat goede hulp en rechtszekerheid creëert op een manier die de transformatieambitie ondersteunt of houd je vast aan het bestuursrecht, dat bureaucratie en wantrouwen in stand houdt en bevordert, omdat het niet past bij de aard van wat er gebeurt in het Sociaal Domein.

4. Groepsgerichte jeugdhulp en passende, tijdige inzet

Het wetsvoorstel stimuleert waar mogelijk de inzet van groepsgerichte vormen van jeugdhulp en beperkt de inzet van individuele trajecten. Welke aandachtspunten zijn er bij het realiseren van jeugdhulp op groepsbasis, om te voorkomen dat niet-passend aanbod wordt ingezet? Wat verwacht u dat de effecten van deze maatregel zullen zijn op passende en tijdige inzet van jeugdhulp, zowel binnen het groepsaanbod als bij aanvullende individuele ondersteuning?

De mens is een sociaal wezen en heeft anderen nodig voor zijn of haar welbevinden. Daarom is het waardevol en belangrijk dat – onder andere - (peer-to-peer) ontmoetingen en behandelingen in groepen op alle mogelijke manieren worden gestimuleerd. Maar met een wet die alles in wetsteksten richt op een individueel recht op jeugdhulp van het kind, is de aandacht voor groepsvorming op z'n minst bevreemdend. Moet er dan voor iedere deelnemer aan de groep eerst een individueel indicatieproces worden doorlopen? Ook als een lokaal team dat groepsaanbod samen met school verzorgt? Of met welzijnspartners? Met inwoners zelf? Wie wordt daarmee geholpen?

Natuurlijk moeten ook professionals rekening houden met het kostenaspect in hun beslissingen. Maar waarom specifiek een eis tot groepswork in de wet opnemen? Ook een steuntje in de rug met jeugdhulp expertise, voor de zanglerares die een meisje met ernstige depressieve klachten lesgeeft, of voor de voetbalcoach die toch een poging doet om dat drukke en onhandelbare kind in zijn team te houden, zijn vormen die het voor kinderen mogelijk maken om te blijven deelnemen aan sociale activiteiten. Bovendien is de afweging of specifieke vormen van (jeugd)hulp beter individueel dan in groepen worden aangeboden, een oordeel dat we graag aan de betreffende professionals overlaten en niet aan de wetgever.

Korte samenvatting van de maatregelen in het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet

- Het lokale team wordt opgenomen in zowel de Jeugdwet als de Wmo. Het levert informatie en advies (Jeugdwet en Wmo), zorgt voor toeleiding naar passende basisjeugdhulp of aanvullende jeugdhulp (Jeugdwet), verleent zelf basisjeugdhulp (Jeugdwet), zorgt voor toeleiding naar passende algemene voorzieningen of maatwerkvoorzieningen (Wmo) en voert algemene voorzieningen uit (Wmo).
- Het lokale team mag zelf zowel basisjeugdhulp (als algemene voorziening) bieden als aanvullende hulp (als individuele voorziening). Als het lokale team aanvullende jeugdhulp biedt of inschakelt, moet er een beschikking komen.
- Basisjeugdhulp is uitsluitend jeugdhulp die volledig vrij toegankelijk wordt aangeboden. Dat wil zeggen dat iedereen daar zonder verdere toetsing aanspraak op kan maken. Bijvoorbeeld: een Rots en Water training voor jongens tussen de 12 en 14 jaar is vrij toegankelijk; dan mag iedereen die aan die kenmerken voldoet deelnemen (bij wijze van spreken alle jongens uit de klas, als zij dat willen); of: het lokale team biedt individuele begeleiding aan inwoners, iedereen die vraagt om die begeleiding mag daar aanspraak op maken, ook wanneer dat niet nodig is in de ogen van een professional.
- Basisjeugdhulp is dus hulp waarvoor *niet voorafgaand onderzoek* is gedaan naar persoonskenmerken, behoeften en mogelijkheden. Zodra er individueel wordt gewogen, is het aanvullende jeugdhulp en moet er een beschikking komen.
- Het lokale team wordt de belangrijkste toegangspoort voor aanvullende jeugdhulp. Ook alle verwijzingen van de huisarts, medisch specialist en jeugdgezondheidszorg moeten eerst langs het lokale team om van een beschikking te worden voorzien, ook wanneer volstrekt duidelijk is dat jeugdhulp nodig is en welke vorm moet worden geboden.
- Alle aanvragen voor aanvullende jeugdhulp (met uitzondering van de aanvragen door de GI en rechterlijke macht) moeten **naar aard en omvang** worden beschikt door een lokaal team, nadat een aantal verplichte processtappen is doorlopen en dat proces moet periodiek worden herhaald.
 - De verplichte processtappen (ooit opgeschreven door CRvB)
 - Afwegingen over gebruikelijke zorg, gericht op de problematiek van het kind
 - Afwegingen over eigen kracht van ouders
 - Hierbij mag het lokale team niet alles uitvragen (je mag niet 'het hemd van het lijf vragen')
- Voor alle aanvragen voor aanvullende jeugdhulp geldt de wettelijke termijn van acht weken om tot een beslissing te komen (zes weken voor onderzoek en twee weken voor besluitvorming over de aanvraag). Er is sprake van een melding wanneer de jeugdige of diens ouder(s) *de behoefte tot jeugdhulp* te kennen geeft. De Jeugdwet wordt hiermee naar voorbeeld van de WMO aangepast.

Wat er niet in het wetsvoorstel staat

- Wie wanneer recht op jeugdhulp heeft en waarom (want er worden alleen processtappen beschreven)
- Wie wanneer geen recht op jeugdhulp heeft en waarom (want er ten onrechte vanuit gegaan dat het recht op jeugdhulp niet kan worden ingeperkt).
- Waarom meer grip op de voordeur gaat helpen en welke onderbouwing er daarvoor bestaat, terwijl wetenschappelijk onderzoek en eerdere stelsels het tegendeel laten zien).
- Hoe normalisering en demedicalisering worden bevorderd, terwijl dat wel de belofte van de wet is.
- Hoe het werken vanuit de transformatiegedachte mogelijk wordt gemaakt.

